

LUNDAGENEALOGEN

MEDLEMSBLAD FÖR
LUNDS SLÄKTFORSKARFÖRENING

Nr 1 2017

Innehåll

Styrelsen, m.m.

Reflektioner

Petrus Annaeus

"lundapågen som drömde om Amerika 1728"

Släktforskarlagarna i Umeå 20 – 21 augusti 2016

Pehr Olsson 1632-1690

En bottenskål på kungligt faddergille

Fotoidentifiering

Verksamhetsberättelse för Lunds släktforskarförbundet 2016

Bilagor (endast till medlemmar)

Kallelse till årsmötet

Inbet.avi. för medlemsavgift i Lsf för år 2017

Våra medlemsarrangemang och kopiering av vår medlemstidning "Lundagenealogen" sker i samarbete med Sensus Studieförbundet.

sensus
STUDIEFÖRBUND

Lunds Släktforskarförening LSF

Org.nr: 802420-3997

E-post: info@lundsslaktforskarforening.se

Hemsida www.lundsslaktforskarforening.se

c/o Kerstin Olsson, Warholms väg 8C 224 65 Lund

Ansvarig utgivare för "Lundagenealogen": Ordförande Kerstin Olsson

Medlemsavgiften är 160 kr/år och sätts in på pg. 498 47 45-2.

makar/samboende betalar 210: - kr tillsammans!

samt 200: - för enskild medlem bosatt utomlands.

Styrelse:

Ordförande: Kerstin Olsson, 046-211 31 02

e-post: kirra.olsson@gmail.com

Sekreterare: Margareta Wickström

e-post: margaretaie.wickstrom@gmail.com

Kassör: Lars-Åke Sellberg

e-post: la.sellberg@gmail.com

Eva von Rosen

e-post: ev_rosen@hotmail.com

Anders Lindberg

e-post: aelindberg2004@yahoo.se

Rolf Carlsson

e-post: rolf@litorinadalen.se

Ingemar Åkesson

e-post: ingemar.046143250@gmail.com

Per-Arne Nilsson

e-post: perarne.ni@telia.com

Kerstin Skog

e-post: k.skog@comhem.se

Revisorer: Stig Aronsson, 040-12 97 25 (sammankallande),

Göran Blanck 046-13 46 66, Rolf Nilsson som revisorssuppleant.

Valberedning: Gösta Gansmark (sammankallande) och Bo Kristensson

Föreningen, som hade 155 st medlemmar vid utgången av år 2016, är ansluten till Skånes Släktforskarförbund och Sveriges Släktforskarförbund

Reflektioner

Vår tidningsredaktion räknar som vanligt med att tidningen skall komma medlemmarna tillhanda i januari och med god framförhållning skrivs därför detta redan när julstressen smyger sig på. Julen innehåller mycket och förberedelserna kan därför bli många och av olika slag. Många barn skriver önskelistor medan vuxna kanske väntar med sina till nyår och kallar dem i stället för nyårslöfte. För vår förening har jag dock en önskan och det är att vi skall bli fler medlemmar som kommer på våra träffar. Även när medlemsantalet ökar i föreningen så minskar deltagarna i antal vid våra sammankomster. Min önskan är därför att vi skulle kunna ändra på det. Styrelsen lägger ned ganska mycket arbete, för att vi skall kunna få ett så bra och innehållsrikt program som är möjligt med begränsad ekonomi. Vårens program finner du som vanligt sist i Lundagenealogen och så naturligtvis på vår förträffliga hemsida. Vi startar året som vanligt med årsmöte den 13 februari och jag hoppas och önskar att så många som möjligt kommer så att vi får en ännu mer aktiv och berikande förening.

I veckan fick jag en försändelse från Sveriges släktforskarförbund. Det visade sig innehålla ”Släktforskarens lilla Faktabok” med en jul och nyårshälsning samt ett tack för min insats för projektet Namn åt de döda. Naturligtvis ingen större timpeng för det arbete som är nedlagt men det värmdes med tanken och gesten, vilket renderade i att jag ”tankade” hem ytterligare en socken att arbeta med. Ett projekt som jag gärna vill slå ett slag för. Gå in på Rötter och läs mer under Namn åt de döda. Man vill ju att en ny utgåva av Sveriges dödbok skall bli så komplett som möjligt. Är du inte redan i full gång så är det inte för sent att börja Nu!!

Halland står som värd för Släktforskardagarna 26-27 augusti 2017. Då möts släktforskare från när och fjärran i Arenahallen i Halmstad. Ett bekvämt avstånd för oss skåningar att ta oss till Halmstad med bil, tåg eller buss. Temat är ”Vägar till Västerhavet” och detta kan säkert ge grund för många intressanta föredrag och utställningar. Vår förening har också möjlighet att delta i Förbundsstämman med ett ombud. Så glöm inte Släktforskardagarna i Halmstad då du planerar för sommaren!

I förra numret av Lundagenealogen skrev jag att jag måste avgå som ordförande och styrelsemedlem vid årsmötet på grund av ålder och ohälsa. Fler i familjen har drabbats och arbetsbördan har blivit tyngre. Detta är alltså sista gången som jag låter mig höras under rubriken Reflektioner. Tjugo år som släktforskare och femton år som styrelsemedlem i SGF och LSF har varit otroligt givande och roliga. Jag kommer naturligtvis inte att släppa taget om själva släktforskningen. Allt är ju numera så mycket enklare när en stor del av forskningen kan göras via internet även om man tappar den sociala biten. Jag hoppas också att jag kan bistå med lite artiklar till vår tidning. Det är alltid kul att dela med sig av någon godbit som man hittat i arkiven. Jag vet att valberedningen jobbar febrilt med förslag till en ny ordförande. Vem det än blir som väljs av årsmötet så önskar jag hen lycka till med ett roligt och givande arbete.

Kerstin Olsson, ordf.

”Petrus Annaeus – lundapågen som drömde om Amerika 1728”

Av Markus Gunshaga

År 1693 skrev kolonins befolkning till Karl XI och bad om två präster, biblar, handböcker, katekeser och ABC-böcker med mera. Kungen beordrade då ärkebiskopen Olof Swebilius att uppfylla deras önskemål, och gav Jesper Swedberg uppdraget att biträda ärkebiskopen eftersom det ursprungligen var han som uppmuntrat kungen att hjälpa kolonin. Det var också Swedberg som organiserade hjälpsändningen och under fyra decennier ledde han sedan den svenska insatsen för kyrkan i Nya Sverige. Han fick titeln *eforus* över de svenska församlingarna i Amerika och fungerade i praktiken som områdets biskop, och inte utan stolthet titulerar han sig 1721 som ”biskop i Skara och över de svenska församlingarna i England och Amerika”. Under alla dessa år tog han sig an uppgiften med samma energi, och sände inte bara nödvändiga böcker och annat till Nya Sverige utan även ett tiotal präster som blev noggrant instruerade. Med detta i åtanke är det inte konstigt att Petrus Annæus, som antagligen kände sig styvmoderligt behandlad i Skåne i allmänhet och hemstaden Lund i synnerhet, drömde om en ny start i möjligheternas land genom biskop Swedbergs förmedling. Han kontaktade därför Lunds domkapitel och bad dem sända ett intyg till Swedberg, något som utfärdades i Lund den 14 november 1728 och där biskopen Jonas Linnerius samt professorerna Martin Hegardt och Jacob Benzelius enstämmigt betygade att

”För thetta consistorio har brefhafwanden magister Petrus Annæus född här i Lundh stad, genom en insinuerad skriff uptäkt sit fattade förslag, at han tänker begifwa sig til Pensylvanien, at om vår herre så skulle behaga wid vår swänksa therwarande försambling sökia sin befordring: har och til then ändan anhållit at hos högwyrdige herr doctor och biskoppen thetta consistorium medelst thess föreskriff wille bahna wägen thertil.

I anledning här af finner consistorium sig af christeligt medlijdande förbundet at berätta, huru som bemelte herr Annæus är af naturen qwik, har med stor fattigdom idkat sina studier, och aflagt et specimen academicum i Upsala, och thet andra här wid academien, så at han af facultate philosophica härstädes blef åhr 1719 til magister promoverad. Nu sedermera har han eij stadigt uppehållit sig här, uthan en lång tijd varit i Kiöpenhamn och andra aflägsnare orter, hemkommande med de witnessbyrd, som en hederlig persson anstå, och consistorium nu härstädes föränlåtit honom hoss eders högwyrdighet i bästa måtto angifwa med hörsam begiäran, eders högwyrdighet behagade gunstigast, på thet sätt som kan giörligit wara, befrämja oftänämde herr Annæi fattade upsåt, lärande han förmodeligen, effter sin yttrade utlåtelse genom Guds nåd, så sökia at ställa sig, at han med reen lära, och ostraffelig wandel, wijsar sin taksamhet både emot Gud och menniskior”.

Den vackra vittnesbörden till trots fick Petrus ett negativt svar från Jesper Swedberg. I ett brev daterat Skara den 12 februari 1729 berättar den gamle biskopen att det tyvärr inte fanns någon ledig plats i Pennsylvania, eftersom där utöver ordinarie präster redan fanns två obefordrade prästmän som hjälpte till och stod först i tur att överta de ordinarie platserna. Någon lucka kunde därför sannolikt inte uppstå på flera år, men Swedberg lovade att ”her med, effter thes begiäran hoos eder högwyrdighet och plurimum venerandum consistorium synnerligen, samt sedan hos wyrdige prästerskapet, them han under hemresan til Skåne, besöker, i bästa måttan hafwa honom recommenderad”.

Jesper Swedberg (1653-1735), teologie doktor, biskop i Skara från 1702 och eforus över de svenska församlingarna i England och Nordamerika; kopparstick i Svenskt Pantheon (1906)

Det blev alltså ännu ett nederlag, men den envise Petrus Annæus gav inte upp. Han fick höra att tjänsten som stadsskolmästare i Malmö blivit ledig, och sände genast en ansökan till stadens borgmästare och råd, daterad Malmö den 21 januari 1730:

"Aldenstund iag för detta, uppå min ansökning, af plurimum venerandum consistorio Lundensi varit recommenderad til högwyrdige herr biskoppen doctor Suedberg i Skara, som äger disposition öfwer missionairers sändande til Pensylvanien, at blifwa befordrad til någon af swänska församlingarne därstädes; men som ingen vacance gafs, man eij heller wet när någon gifwas kan, som af medföljande copier är at inhemta; så hafwer hos dhen högtärade och loflige magistraten, sampt förnähma borgerskapet, iag wördsambligast welat anhålla, dem gunst-benägnast täktes, effter sahl: apologisten och stadz scholemästaren Möller, samma embete, med sina för-mohner, mig updraga, Gud til ähra, stadzens ungdom til upbyggelse, sampt deras föräldrar til hugnad och glädie".

Borgmästare och råd diskuterade Petrus' ansökan redan samma dag, och beslutade att överlämna den till stadens tjugofyra äldste som inom åtta dagar skulle insända sin utlåtelse. Det dröjde dock längre än så, och när beslutet äntligen togs den 5 februari blev det ännu ett negativt besked för Petrus. De äldste ansåg nämligen att han inte kunde få tjänsten eftersom de varken kände honom personligen eller visste något om hans kunskaper räknekonsten, och ville därför istället " gifwa förslag på någon tjänligare person så framt ädle magistraten skulle finna nödigt att denna beställningen ändteligen bör besättias".

Antagligen blev detta besked spiken i kistan för Petrus Annæus' hopp om tjänstgöring vid kyrkan eller skolan, för han tycks nu helt ha gett upp denna tanke. Istället riktar han in sig på undervisning i mindre skala, liknande den han ägnade sig åt i Danmark. Exakt när och var denna verksamhet inleddes är ännu obekant, men i början av 1730-talet bodde han och hustrun i varje fall i Lund.

Där föddes den 6 november 1734 deras son Nils, som antagligen var deras första (några äldre barn har inte återfunnits i kyrkoböckerna, trots att äktenskapet ju godkändes redan 1727). Fadern har ingen titel i sonens födelsenotis, utan kallas kort och gott "Petter Annæus". De närvarande faddrarna ger dock en antydning om faderns akademiska bakgrund – lille Nils bars nämligen till dopet av juridikprofessorn David Nehrmans fru Helena Maria Linnerhielm, teologiprofessorn Nicolaus Lagerlöfs fru tog av barnets mössa medan två av faddrarna var magistern och sedermera amiralitetssuperintendenten i Karlskrona Lorenz Muhrbeck samt teologiprofessorn och domprosten Ambrosius Westring.

Därefter lämnar familjen hemstaden Lund för gott och flyttar till Ystad. I Sankta Maria församling föds den 18 mars 1737 dottern Anna Christina som sägs vara

”Läsemästarens Herr Annæi dotter”, så uppenbarligen har Petrus då startat den privatskola han drev i resten av sitt liv. Hustrun Catharina hade var nu fyrtio år gammal och kunde antagligen inte få fler barn, men paret hade i varje fall två älskade telningar. Familjelyckan slogs dock sönder året därpå, för i Sankta Maria församlings dödbok 1738 kan man läsa att den lille sonen begravdes den 7 maj, tre och ett halvt år gammal, följd till graven två månader senare av systemn som begravdes den 22 juli, ett år och femton veckor gammal.

I ett svep hade alltså Petrus Annæus förlorat sina två små barn, och resten av sitt liv ägnade han åt andras – förhoppningsvis ”Gud til ähra, stadzens ungdom til uppbyggelse, samt deras föräldrar til hugnad och glädie” som han så vackert formulerade det i ansökan till stadsskolmästartjänsten i Malmö 1730. I ytterligare elva år drev han privatskola i Ystad, men hösten 1749 drabbades han av en lunginflammation som lade honom i den sjuksäng som kom att bli hans dödsbädd. Efter ”ett halft åhr af Bröstsjuuka” somnade han in den 19 mars 1750 i Sankt Petri församling i Ystad, femtionio år gammal. Änkan överlevde honom med nio år, och avled natten till den 26 juni 1759 sedan hon drabbats av slag. Tydligt hade hon varit svårt sjuk och legat till sängs en länge tid innan dödsfallet, så kanske blev hon förlamad i samband med slaget. Någon bouppteckning finns inte bevarad efter Petrus, men antagligen satt änkan kvar i orubbat bo för vid hennes död förrättades bouppteckning – makabert nog samma dag som dödsfallet. Petrus hade uppenbarligen inga problem med försörjningen eftersom boets lösöre uppgick till över 220 daler silvermynt, men med tanke på hans yrke kunde man nog förväntat sig fler böcker. Catharina ägde nämligen bara två gamla psalmböcker med brunt band, två långa gamla psalmböcker med brun respektive grön pärm samt ”1 gammal dansk bok kallas Wilbaldus”, men kanske hade hon redan avyttrat eventuella böcker som Petrus använt i undervisningen.

Eftersom paret inte lämnade några bröstarvingar ärvdes de av syskon och syskonbarn, spridda över södra Sverige och Danmark.

I Carl Sjöströms bok *Skånska nationen före afdelningarnes tid (1682-1832)* kan man läsa att Petrus Annæus slutade ”ett olyckligt lif”. Tyvärr ges ingen närmare förklaring till uttalandet, och länge undrade jag vad Sjöström egentligen syftade på. När jag utforskade Petrus’ liv klarnade dock bilden, och med tanke på alla motgångar, nederlag, sorger och negativa besked som kantade hans väg genom livet är det inte konstigt att det blev olyckligt. Vad hade hänt om han fått någon ordinarie tjänst vid Lunds universitet? Om han fått en plats som präst i Pennsylvania, eller blivit stadsskolmästare i Malmö? Om han fått se sina barn växa upp, istället för att följa dem till graven? Vi lär aldrig få veta, för ödet hade redan utstakat vägen för Petrus Annæus – lundapågen som drömde om Amerika 1728.

Källor

Landsarkivet i Lund

Lunds domkyrkoförsamlings kyrkoarkiv

CI:1 – Födelse- och dopbok 1671-1700.

CI:2 – Födelse- och dopbok 1700-1745.

FI:1 – Död och begravningsbok 1703-1750.

Ystads Sankta Maria kyrkoarkiv

C:2 – Födelse- och dopböcker 1709-1747.

F:1 – Död- och begravningsböcker 1713-1771.

Ystads Sankt Petri kyrkoarkiv

C:2 Födelse- och dopböcker 1749-1771.

Lunds stadsarkiv: Rådhusrättens och magistratens arkiv

FIIa:9 – Bouppteckningar och arvskiften 1709-1716.

FIIa:10 – Bouppteckningar och arvskiften 1717-1733

**Ystads stadsarkiv: Rådhusrättens
och magistratens arkiv**
FII:23 Bouppteckningar Huvudserie
1757-1762

Domkapitlets i Lund arkiv
FIIf:53 – Äktenskapshandlingar (-
mål) 1727.

**Lunds universitet –
Universitetsarkivet**
Filosofiska fakulteten 1666-1956
A1A:2 – Filosofiska fakultetens
protokoll 1697-1727.
D1:1 – Fakultetsmatriklar och övriga
matriklar 1707-1762.

Malmö stadsarkiv
Rådhusrätten i Malmö 1
A1AA:83 – Domböcker, allmän
serie 1730.

F1AA:86 – Handlingar till
domböcker och protokoll 1730.

Riksarkivet
**Nedre justitierevisionen. Högsta
domstolen**
Protokoll 1727:1 (1727)

Litteratur

Annæus, Petrus Gunnari, *Ett under Korbet suckande Gudz Barns önskelige Förlofning, I enfaldighet betrachtat, Då Den Ehreborne och Gudälskande Hstr. Anna Nils Dotter Till sitt Hwijlorum och Såfwe-Kammar blef beledsagat, som skedde d. 9 Martii Anno 1714. Af en Sörjande Son P. G. Annæo.* Lund : Abraham Habereger, 1714 (Lunds Universitetsbibliotek).

Exercitium academicum de metempsychosi pythagorica, quod cum consensu amplissimæ facultatis philosophicæ, præside viro celeberrimo, dn. Johanne Hermansson / eloqu. & polit. prof. reg. & skytt. Publice ventilandum sistit S:æ R:æ M:tis alumnus Petrus Annæus, Scanus. In audit Gustav. majori ad d. XXIII. Aprilis anni M. D. C. C. XVIII. Upsaliæ, literis Joh. Henr. Werner, [1718].

Holmgren, Ann Margret, *Minnen och tidsbilder. D. 1*, Stockholm : Wahlström & Widstrand, 1926.

Larsson, Assar, *Jesper Swedberg i Skara och Amerika*, Skara : Stifts- och landsbiblioteket i Skara [1985].

Lunds universitets matrikel [1667-1749] : Album Academiae Carolinae / [utg. av P. Wilner], Lund : Gleerup, 1926-1932.

Sjöström, Carl, *Skånska nationen före afdelningarnes tid (1682-1832) : biografiska och genealogiska anteckningar jemte historik*, Lund, 1897.

Svenskt biografiskt lexikon, band 18, Hallardt – Heurgren (red. Erik Grill), Stockholm: Svenskt biografiskt lexikon, 1969-1971.

Swedberg, Jesper, *America illuminata : skriven och utgiven av dess biskop år 1732*, Stockholm : Proprius, 1985.

Svenskt Pantheon: porträtt och historiska planscher efter gravyrer / med text av F. U. Wrangel, Stockholm : Wahlström & Widstrand, 1906.

Uppsala universitets matrikel. Bd 2, 1700-1750 / utgifven af A.B. Carlsson, Uppsala : Lundequistska bokh., 1919-1923.

Wagner, Ludvig, ”Små meddelelser om Saxkøbing kirke och præsteembede”, i *Kirkehistoriske samlinger. Fjerde række. Udgivne af Selskabet for Danmarks kirkehistorie*, Kjøbenhavn, 1895-1897.

Släktforskardagarna i Umeå 20 – 21 augusti 2016

Reste från Umeå måndagen den 22:e augusti, i "gråtande" väder. Det passade stämningen, det strilande regnet, och saknadens tårar tillrade utför kinden. Fick inte längre inandas doften av Forbondens korb och lyss till föredragshållarnas utläggningar om allt från DNA till Sursill. Jag hade alltså upplevt Släktforskardagarna i Björkarnas stad. En gul T-tröja blir till ett minne över volontärjobbet, som för min del var av smärre omfattning. Som flerårig medlem i värdforeningen kände jag mitt ansvar. Resten av gultröjorna gjorde en heroisk insats där de var in-och utkastare till föredragen, svarade på alla frågor och fanns till överallt. Värdforeningens monter bemannades av styrelsemedlemmar med hög hatt, närliggande "släktsök" var också foreningens ansvar, där sågs en hattförsedd herr Jacobsson, även han från styrelsen. (Södra Västerbottens släktforskare arrangerade tillsammans med Nolia AB och Sveriges Släktforskarförbund).

Kom det några besökare? Jo, på lördagen 1 700 och på söndagen 1 236 förväntansfulla från alla väderstreck, alltså även gäster från andra sidan Kvarken. 32 föreläsare och 88 utställare gjorde allt de kunde för att göra oss släktforskare såväl mer kunniga som mer uppdaterade inom vårt gebit. Det händer mycket, nya böcker kommer rykande heta från tryckpressarna, program förfinas och forskningen går framåt. UR Samtiden var på plats för att filma en del av helgens föredrag, sänder dessa i SvT senare i höst.

Fotograf Göran Skog, Umeå

Logistiken ute i Nolias lokaler 15 minuter från centrum fungerade mycket bra, inget krångel med lunch eller fika, ej heller lokaler. Man förstod att många timmars förberedelser hade gått åt och Nolia gjort ett utomordentligt jobb, liksom arbetsgruppen där styrelse-ledamöter från värdforening och förbundet ingått.

Det jag tyckte var roligast var möten med alla foreningsmedlemmar. Gladde mig mycket att mitt eget landskap, Skåne, var representerat av en icke föraktlig skara besökare. Och en eloge till herr Larsson från Svedala, som minsann tillbringade en hel vecka i Västerbotten för att hinna med annat än "bara" Släktforskardagarna. Den av arrangörerna ordnade utflykten per buss under fredagen, "En fängslande dag i krigets spår", blev mycket uppskattad, det var stopp såväl i Ratan som i Sävar. För guidningen stod Lassi Fordell, lokalhistoriker av rang.

Lördagskvällen ägnades åt en bankett på Scandic Plaza, där 260 gäster deltog. Släktforskarförbundet delade ut priser åt foreningar och enskilda. För Västerbottens läns del kunde vi i värdforeningen glädja oss åt att Lappmarkens Släkt- och bygdeforskare/ John Elon Vikström fick pris för "Årets släktbok", Doroteaborna. Priset delades med Gunnar Dahl för hans släktbok "Sanning, skröna och muntlig tradition". Greger Ottosson underhöll med den långa och tyvärr litet torra berättelsen om nybyggaren Finn-Pål; en och annan trudelutt på munspel fick vi också höra. Ottosson är en god berättare, är engagerad vid Västerbottensteatern och har många strängar på sin lyra.

Förbundsstämman

Fotograf Göran Skog, Umeå

Hölls på fredagen med 126 anmälda representanter från lokalföreningarna. Sveriges Släktforskarförbund fick hjälp av Lennart Holmlund, tidigare kommunalråd i Umeå, som stämмоordförande. Detta medförde en rekordsnabb stämma, endast 43 minuter. Givetvis har rekordet föranlett en hel del kritik, här nedan några rader från Ted Rosvalls blogg på Rötters hemsida:

”Det blev en märklig tillställning. Riksstämman är naturligtvis förbundets högsta beslutande organ och många är de frågor, både tillbakablickande och framåtsyftande, som här kan och bör avhandlas. Av detta blev emellertid intet. Den särskilt utsedde stämмоordföranden galopperade sig igenom dagordningen med en rutin och i ett tempo, som lämnade såväl stämmodeltagare som förbundsledning andlöst gapande. Ingen hann med! Klubban slogs hela tiden i bordet och förhindrade effektivt varje försök till debatt eller ens information..

Särskilt allvarligt var det med verksamhetsberättelsen och den ekonomiska redovisningen, de kanske mest centrala punkterna på dagordningen. Den mycket ambitiösa verksamhetsberättelsen fanns givetvis med i handlingarna och man får väl förutsätta att samtliga stämmodeltagare hade läst den. Den behövde således inte läsas upp. Däremot är det väl brukligt att man kommenterar valda delar, kanske kompletterar med utökad information och framför allt ser till att deltagarna ges en rimlig chans att ställa frågor eller i förekommande fall korrigerar berättelsen. Av detta blev heller intet”. (Rosvall var ordförande i Sveriges Släktforskarförbund 2000 – 2008). Nyval till förbundsstyrelsen: Peter Niwong från Släkt och Bygd i Borlänge. Erland Ringborg kvar som förbundsordförande.

Fyndmarknad för släktforskare

Var man på köphumör kunde man ruinera sig rejält om man kretsade runt i utställningshallen under släktforskardagarna på Nolia i Umeå 20 – 21 augusti. Redan efter att ha passerat entrén kunde man köpa rökta korvar, rökta ostar och glass i stora lass i den avdelning som kallades Torghandeln. Var man efter detta mätt och glad kunde man hålla i börsen ett slag, men inte länge.

Var det inte en eftertraktad CD som dök upp i blickfånget, så var det en sockenbok eller abonnemang till ArkivDigital, Ancestry eller SVAR; men kanske så ville du hänga på DNA-ryan. Topsandet gick på högvarv Medlemskap i de allra flesta norrländska släktforskarföreningar kunde tecknas, men du kunde också i all enkelhet framföra frågor till KB (Kungl.Biblioteket) eller till Stadsarkivet i Umeå. När man gått tre-fyra varv och sett det mesta, fanns det fikaställe med gott om plats, där man kunde pusta ut.

Själv har jag väl aldrig handlat så litet under ett sådant här evenemang, men det berodde inte på utbudet utan på snålhet. Så kan det bli!

Bo Nordenfors

Pehr Olsson 1632-1690

En bottenskål på kungligt faddergille

I raden av märkliga personligheter i det gamla svenska bondeståndet intar smålandsrepresentanten Pehr Olsson från Gladhammar i Kalmar län en bemärkt plats. Pehr Olsson -var visserligen inte en stor ledar-personlighet men så verkade han också under en tidsperiod då bondeståndets inflytande på riksdagsfrågornas avgörande var relativt ringa och den svenska allmogens bildningsnivå lämnade mycket övrigt att önska.

Om ståndets förhandlingar vid 1686 års riksdag mestadels förlöpte tämligen troskyldigt med inledande morgonbön och psalmsång, så fanns det också tillfällen då Pehr Olsson måste fungera både som ordningsman och präst. Han hade förskaffat sig en bildning som var vida överlägsen vad som var vanligt hos den tidens allmoge. Lantmarskalken greve Lindsköld skrev om honom att ”han kunde sig väl skicka, väl tala och väl dricka för all allmogens hop”. Då greve Lindsköld skrev detta hade han säkerligen i gott minne ett kungligt faddergille då talman Pehr Olsson gjorde sig särskilt bemärkt och framför allt befäste det förtroende och den tillgivenhet Karl XI långt förut visat denne redlige allmogeman.

Den 17 december 1686 födde drottning Ulrika Eleonora en prins, som i dopet fick namnet Karl Gustav och som inom parentes sagt liksom flera av sina syskon avled i späda ålder. Någon vecka efter barnets födelse skulle dop förrättas, och som faddrar inbjöds rikets ständers talmän. För bondeståndet var detta hemmansägaren Pehr Olsson. Efter dopet, som förrättades av ärkebiskopen, lämnades faddrarna tillträde till drottningens sängkammare, där de frambar ständernas lyckönskningar. Utom kungaparet var där församlade änkedrottning Hedvig Eleonora samt den nyfödde prinsens äldre syskon, prinsessan Hedvig och den lille kronprins Karl. Konungen mottog deputationen med okonstlad fryntlighet, heter det, drottningen med hjärtlig välvilja och änkedrottningen bevåget men avmått. Om hur det nu gick till berättar en författare i ”Svenska småsaker” tryckt 1870:

Nu framburo pager en stor silverkanna, kostligt arbetad och inuti rikt förgylld, fylld av rhenskt vin med socker, vilken först räcktes åt Lindsköld. Han fattade kannan med båda händerna, höll henne länge för munnen under det han sväljde ett par duktiga klunkar och fortfor att sedermera hålla henne medan han i sirliga ordalag tolkade sina och ridderskapets känslor för konungahuset och dess nyfödde telning samt å egna och adelns vägnar sin tacksamhet för den heder och det förtroende, som dem vederfarits att hava blivit kallade till vittnen vid prinsens dop. Efter en djup bugning för de tre majestäterna, varmed han både började och slöt sitt tal, gav han kannan ifrån sig till ärkebiskopen.

Van vid predikstolens muntliga föredrag yttrade Svebelius med hänförande lätthet några lämpliga ord under vördnadsfulla åthävor för majestäterna, drack deras skål och lämnade kannan till borgmästaren. Även han bugade djupt, talade sirligt och klunkade rätt försvarligt, innan han gav kannan åt Pehr Olsson.

Men i och med detsamma var också de kungliga personernas och övriga tillstädesvarandes uppmärksamhet sliten från andra föremål och uteslutande fästad vid dannemannen. Hans vördnadsbjudande utseende, den ärlighet och fasthet i själen, som talde ur hela hans väsende, vilket troget avspeglade ett ljust och skarpsinnigt förstånd, ingav aktning och tillvann förtroende, under det hans ovanliga förmåga att okonstlat och enkelt men med mycket naturlig lätthet och med en stämma av ljudande malm uttrycka sina tankar, på en gång förvånade och hänförde.

Pehr Olsson hämtade först djupt efter andan, satte sedan kannan för munnen och tömde henne till sista droppen. Det vore en bottenskål, förmälte han, då han lämnade kannan åt den väntande pagen vars förvåning över dryckesbragden blandades med en viss avund över njutningen av den ljuvliga druvmusten, och han hade därför gjort sitt bästa att i handling betyga innerligheten av sin underdåniga vördnad för och lyckönskan till höga överheten, då han ej vore mäktig att i ord tolka sina egna och sina ståndsbröders, hela svenska allmogens tacksamhet och tillgivenhet på liv och död för samtliga deras kungliga majestäter och deras dyra ättlingar.

- *"Bra, farsgubbe, mycket bra", utbrast konungen i det han småskrattande klappade bonden på axeln, "Jag, min fru mor och min gemål samt mina barn äro fullkomligt övertygade om din välmening och jag tycker rätt mycket om ditt sätt att giva den tillkänna, både med tungan och strupen. Det är också i sin ordning att båda bliva vedergälda. Håll därför tillgodo med silverkannan, ur vilken du nyss gjorde så gott besked för dig. För de vackra ord du tillade lägger jag till 100 dukater att fylla henne med på dina högtidsdagar i hemorten. I ersättning för de kostnader du fått vidkännas under det du efter*

riksdagens slut nödgats uppehålla dig i min huvudstad för att avbida min gemåls nedkomst befriar jag dessutom ditt hemman från skatt och kronoutskylder av vad namn de vara må i din och din hustrus livstid".

-
I det gamla verket Biographiskt Lexicon, där Pehr Olssons skåltal och konungens utfästelse också omnämns, uppges att konungen lät Pehr Olsson välja vilket hemman han helst önskade sig. Pehr Olsson nämnde då prästgården Lund i Gladhammar "emedan han ej kände något bättre brukat hemman". Över denna oförmodade begäran torde konungen ha blivit något brydd, heter det, men han höll ord och flyttade Gladhammarprästens boställe till annexförsamlingen Västerrum. Och Pehr Olsson och hans hustru flyttade till sitt nya hem, där deras efterkommande bodde till mitten av 1700-talet. Gården blev sedermera gästgivargård.

En särskild ära bereddes Pehr Olsson av änkedrottning Hedvig Eleonora, som uppdrog åt den berömde Ehrenstrahl att måla den gamle dannemannens porträtt, vilket sedermera införlivades med samlingarna på Gripsholm.

*Pehr Olsson var min farmors mormors morfars farmors far.
Bibbi Björklund*

Pehr Olsson från ett vykort som kan köpas på Gripsholm.

Fotoidentifiering

Vem minns inte barndomens spännande vindsutrymmen. Att få följa med en vuxen uppför en knarrig, ibland vinglig trappa, gav allt lite behagliga rysningar. Upplevelsens crescendo var när kistlocken öppnades, skynken drogs bort över korgar och packlådor och man kunde kika ned med ficklampans hjälp.

Som vuxen upplevde jag det något annorlunda. Andra känslor fick bestämma och städningen av släkthusets vind fick bli ganska radikal för att kunna ge plats till en ny generation. Var det en slump att byrålådan med gamla foton fick bli kvar?

Många år efter blev i alla fall lådan en del av släktforskningsarbetet. Identifieringen av de gamla porträttfotona på avlidna släktingar gick förhållandevis lätt även om tillvägagångssättet ibland var krokigt. Men fortfarande återstår tre stycken.

Men det jag vill berätta om är de fyra fotografierna, som fanns i samlingarna, på olika men också för mig okända arbetsplatser. Fyra olika foton och fyra olika tillvägagångssätt att identifiera.

Det första vållade absolut inga problem. Ytterligare en kopia fanns sedan tidigare i huset, väl daterad och inramad av en tidigare generation. Fotot föreställer byggnaden av för oss äldre släktforskare så välkända Landsarkivet i Lund. Det är byggmästare Sven Ljunggren och hans murare och byggarbetare, som ställt upp för fotografering framför ett halvfärdigt Landsarkiv nedanför stora forskarsalen (numera Lunds nations studentbostäder).

Enligt mina egna slutsatser visade foto nummer två en skara arbetsskamrater samlade för fotografering på en av de många innergårdarna i Lund. (En ana finns med på bilden.) Ganska så finklädde. Men var arbetade dom och vilken innergård, som borde ligga i anslutning till arbetsplatsen? Här vände jag mig till stadsarkitekt Otto Ryding i Lund, som i sin tur tog kontakt med Claes Wahlöö på Kulturen. Efter ett tag kunde de tillsammans identifiera platsen till Bredgatan 6 och att det var anställda hos handskfabrikör Nordström. Tidsbestämningen gjordes med hjälp av kläderna. Samtidigt med identifieringen gjorde Kulturen en kopia till sin stora samling av Lundamotiv. Tjänster och gentjänster.

Foto nummer tre var på en utomhusarbetsplats, taget på ett sådant avstånd att ingen av personerna gick att urskilja. Muntlig tradition hade talat om för oss att fotot måste vara från Tyringetrakten i norra Skåne. Efter mycket funderande och en del släktforskning tog jag kontakt med en journalist och även god vän på tidningen Norra Skåne. De båda tidningsblänkarna får tala för sig själv:

Fotografiet är insänt av Kerstin Olsson, Lund, som önskar få hjälp av Norra Skånes läsare.

Historia i korta drag: Mannen till höger om cisternen var svarvargesäll Carl Peter Sandberg f. 20/4 1854 i Lund. År 1900 kom han med hustru och två söner från Lund till Finja församling. 1906 flyttar de till Stoby församling men är åter tillbaka till Finja församling 1907, närmare bestämt Kollinge.

Hustrun Anna Christina Sandberg avlider 1922 och Carl Peter Sandberg flyttar 1929 till Tyringe nr 3 och ålderdomshemmet. Han avlider den 10 november samma år.

Sonen Johan, som är målare har återvänt till Lund och skaffar sig där familj men återvänder 1920 till Tyringe. Sonen Gösta lämnar Tyringe år 1920 och bosätter sig i Helsingborg. Någon av de efterlevande tror att fotot kan vara från Finjatrakten.

Skriv till.....

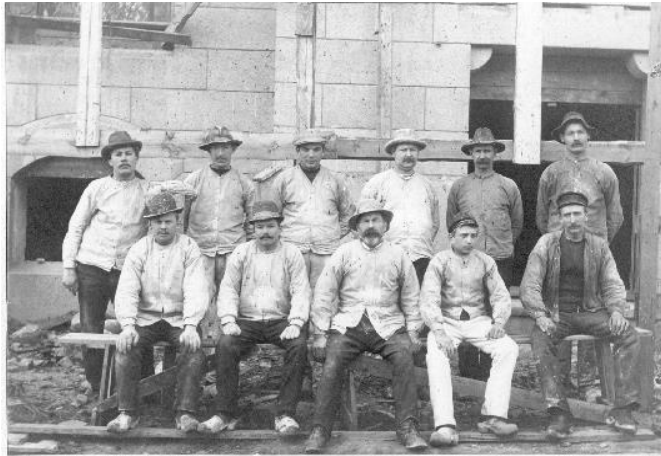
Aktuell bild av Gamla leksaksfabriken i Kollinge, Tyringe. Numera inrymmer den bl.a. en boulebana. I bakgrunden syns korsvirkeshuset där Tyringe idrottsförening har lokaler.

”Det var med nostalgiska rysningar som jag genast kunde identifiera bilden från Tyringe torsdagen den 12 augusti. Bilden föreställer det som sedermera blev Svenska Leksaksfabriken. Byggnaden hade detta utseende då jag började arbeta här 1939, en anställning som varade över 23 år, då verksamheten lades ned. Bilden är tagen under den tid då verksamheten var lästtillverkning. Under en tid tillverkades toalettstolsringar, nobla saker i ädelträ. Senare blev tillverkningen toffelbottnar, för att slutligen 1919 bli leksaksfabrik. Cisternen som står på samma plats som jag såg den första gången, användes till att basa (med ånga) trä i. Under andra världskriget blev den nergrävd i Disponent Ljungs trädgård, för att tjänstgöra som skyddsrum. Drivkraften var en turbin, till vänster på bilden ser man drivlinorna gå in i byggnaden. Johan Sandberg var under några år min granne på Ekbacken, där han bodde i Tyringe ”minsta” hus tillsammans med Inez.”

Henry Svensson-

Nu återstod det fjärde och sista fotot på gamla arbetsplatser och här stod det still. Fotot visade murare och hantlangare, som skymde ganska så mycket en nybyggnad av ett större hus. Ledtrådarna, via anan som finns på bilden, var att fotot måste vara från Lund och tidsbestämningen från omkring 1910 eller något senare men därefter kom jag inte vidare.

Min promenadväg till Lunds centrum brukar ske genom Botaniska trädgården och så var även fallet denna försommardag. Tankar och funderingar virvlade runt och plötslig stod jag i alldeles fel trädgårdsgång. Framför mig tornade det vackra Botaniska museet upp sig och döm om min förvåning när fönstervalven var identiska med dom på mitt "okända" foto. Det blev ingen torghandel den här dagen utan en rask promenad hem för att hämta beviset och allt föll på plats.

Jag hade av en slump hittat lösningen till motivet på fotot.

En slutlig och kort summering blir:

1. Det som alla släktforskare vet; datera och gör en ev. beskrivning av värdefulla foton med blyerts eller annan arkivbeständig penna.
2. Hjälp av massmedia.
3. Tag kontakt med ortens professionella arkiv och/eller museianställda.
4. Låt "tiden arbeta" och upplev slumpens enorma glädje när allt faller på plats.

Naturligtvis finns det många fler idéer och metoder att identifiera gamla foton. Till Dig som har ytterligare något att berätta i ämnet skriv och/eller berätta för oss i styrelsen eller redaktionskommittén om hur Du har gjort. Vi kan ju genom tidningen sprida Din kunskap och Dina idéer.

Kerstin Olsson, LSF

Artikeln har tidigare varit publicerad i Lundagenealogen 2/2001.

Verksamhetsberättelse för Lunds Släktforskarförening 2016

Styrelsen har haft följande sammansättning under året:

Ordförande:	Kerstin Olsson
Sekreterare:	Margareta Wickström
Kassör:	Lars-Åke Sellberg
Övriga ledamöter:	Eva von Rosen
	Anders Lindberg
	Rolf Carlsson
	Ingemar Åkesson
	Per-Arne Nilsson
	Kerstin Skog

Revisorer: Stig Aronsson (sammanställande), Göran Blanck.

Revisorssuppleant: Rolf Nilsson.

Valkommitté: Gösta Gansmark (sammanställande) och Bo Kristensson.

Redaktionskommitté för Lundagenealogen: Berit Aronsson, Bo Nordenfors, Kerstin Olsson och Eva von Rosen (redaktör och sammanställande).

Lundagenealogen:

Föreningens tidning, Lundagenealogen, har under året utkommit med 2 nummer.

Expedition:

Föreningens expedition på Arkivcentrum Syd har under året varit bemannat varje torsdag mellan kl. 09.00-12.00 i samarbete med SGF.

Jourhavande släktforskare: Ingemar Åkesson, Berit Aronsson, Kerstin Olsson, Bo Nordenfors, Ingrid Elmersson har under året tjänstgjort som jourhavande släktforskare på Arkivcentrum Syd.

Under året har samarbetet med Lunds Stadsbibliotek fortsatt med jourhavande släktforskare, som har haft möjlighet att vägleda och ge råd till en intresserad allmänhet vid två tillfällen i tvåtimmars pass.

Hemsida:

Karolina Widell arbetar kontinuerligt med föreningens hemsida och uppdateringar görs när så erfordras. Föreningen använder ett enklare publiceringsverktyg (wordpress.org.), som gör det lättare att hantera och lägga till information på hemsidan. Den officiella webbadressen är www.lundslaktforskarforening.se . Föreningen finns även på Facebook.

Vem forskar var?:

Denna sammanställning över medlemmarnas släktforskningsintresse har inte aktiverats under år 2016.

Medlemsantal:

Föreningens medlemsantal är 155 st. varav 1 är hedersmedlem.

Ekonomi:

Föreningens ekonomi framgår av den ekonomiska berättelsen.

Sammanträden:

Styrelsen har under året haft 8 protokollförda sammanträden.

Medlemskap: Medlemskap i Sveriges Släktforskarförbund och Skånes Släktforskarförbund. Föreningen är också medlem i Skånes Arkivförbund. Arkivförbundet handhar och förvarar föreningens arkivmaterial.

Medlemsverksamhet under 2016:

8 februari: Årsmöte på Träffpunkten S:t Laurentiigatan 18, Lund. Efter årsmötet berättade Niklas Hertzman om nyheter från Arkiv digital.

40 deltagare

19 mars: Släktforskningens dag. Samarbete med Lunds Stadsbibliotek. Aktiviteter hela dagen med hjälp till släktforskning, information om föreningen samt försäljning av föreningens böcker och CD-skivor. ”Bland 20-barnsfädrar, ikappsupande pigor och ”lappfolk” i Skåne.” Solveig Fagerlund från Landsarkivet i Lund berättade om intressanta fynd ur kyrkoarkiven och visade hur man kan söka sin släkt med hjälp av DDSS (= Demografisk Databas Södra Sverige). Cirka 60 deltagare. För övrigt en stor och jämn genomströmning av besökare vid de tre olika släktforskningsstationerna.

2 april: Skånes Genealogiska Förbunds årsstämma i Ystad. Ombud för föreningen var: Kerstin Olsson, Ingemar Åkesson, Berit Aronsson, Rolf Carlsson, Bo Kristersson och Lars-Göran Olsson.

Under dagen var även Berit Aronsson engagerad i SGF:s projekt ”Oäkta barn”.

25 april. "Skånska dialekter". Föredrag av Carl-Erik Lundblad.

32 deltagare

24 maj. Visning av Malmö stadsarkiv. Med hjälp av Staffan Gudmundsson, som var vår guide, fick vi en intressant inblick i vad Malmö stadsarkiv har att erbjuda släktforskare. Rundvandringen inspirerade till nya besök.

12 deltagare

12 september. "Bland månglerskor, nipperhandlerskor och klädmakare i Lund."
Föredrag av Elisabeth Reuterswärd.

32 deltagare

15 oktober. Skånes Hembygdsförbund. Skånska bokmässan 2016. Det bjöds på bokmässa, mingel och seminarier där våra medlemmar hade möjlighet att delta. Vår förening hade bokbord tillsammans med föreningen "Gamla Lund" samt att vi ansvarade för kaffeserveringen. En stor skara besökare fyllde lokalerna på Arkivcentrum Syd.

12 november. Arkivens dag. Årets tema var "Välkommen hem". Öppet hus på Arkivcentrum Syd med bl.a. föredrag, visningar och utställningar. Föreningens styrelse var tidigt på plats för att förbereda utställningsbord och kaffeservering. Antalet besökare under dagen var cirka 300 personer och i minglet fanns många kända ansikten från vår egen förening.

5 december. Medlemskväll – Rådgivningskväll. En träff då vi bytte erfarenheter och resultat av vår forskning. Bibliotekarie Helena Berntsson-Holmström berättade vad Stadsbiblioteket i Lund har att erbjuda släktforskaren. Berit Aronsson visade släktböcker. Det fanns också möjlighet att göra inköp av böcker och CD-skivor från ett mindre bokbord från Skånes Släktforskarförbund.

19 deltagare

Utbildning.

Skånes Släktforskarförbund erbjöd sina medlemsföreningar en endagsutbildning i hur man tolkar sitt DNA. Utbildningen var förlagd på Jularps kursgård i Höör den 3 december med Peter Sjölund som kursledare. Från vår förening deltog Magnus Hellblom.

Projekt.

Projektet "Namn åt de döda".

Sveriges Släktforskarförbunds har återigen aktiverat projektet "Namn åt de döda".

Släktforskare runt om i Sverige registrerar avlidna personer mellan år 1860-1900 samt kompletterar föregående version 6. Medlemmar i vår förening medverkar i detta projekt.

Marianne Olofsson och Kerstin Olsson har i föreningens namn arbetat med Lunds landsförsamling och Vollsjö församling.

Projektet "Oäkta barn".

SkSF och Landsarkivet står som projektansvariga med en projektgrupp där föreningens medlemmar Berit Aronsson, Rolf Carlsson, Signe Larsson och Kerstin Olsson ingår. Arbetet med registrering och sammanställning av materialet fortsätter.

Konferenser.

Kerstin Olsson deltog i SGF:s ordförandekonferens den 16 januari i Malmö. Eva von Rosen och Kerstin Olsson deltog i SkSF:s ordförandekonferens den 8 oktober i Hässleholm.

Styrelsens tack för verksamhetsåret.

Styrelsen ber att framföra ett varmt tack till alla medlemmar och deltagare i föreningens verksamhet.

Ett likaså varmt tack till de medlemmar som beredvilligt bistått oss i det praktiska arbetet i föreningens arbete

Styrelsen

Kerstin Olsson

Ingemar Åkesson

Eva von Rosen

Lars-Åke Sellberg

Margareta Wickström

Rolf Carlsson

Per-Arne Nilsson

Kerstin Skog

Anders Lindberg

Program våren 2017

Måndagen den 13 februari kl. 19.00. Årsmöte. Efter årsmötet berättar Bo Nordenfors om ”The Skånings” – om sju familjer från Skåne som på 1880-talet bosatte sig i Aliceton, Nord-Dakota.

Lokal: Träffpunkt Laurentiigatan 18 (till vänster in på gården).

Lördagen den 18 mars kl. 11.00 – 15.00. Släktforskningens dag. Tema: Sjöfolk. Vår förening arrangerar denna dag tillsammans med Stadsbiblioteket i Lund.

Information och rådgivning om släktforskning.

Föredrag kl. 12.00: Präst för sjöfolk och landkrabbor – Anders Blomstrand, tidigare sjömanspräst i Rotterdam, berättar om minnesvärda och lustiga möten med sjöfolk.

Lokal: Atriumgården, Lunds stadsbibliotek, S:t Petri kyrkogata 6, Lund.

Måndagen den 24 april kl. 19.00. ”Liv och arbete på Arendala 1900-1950 – bildspel med gamla foto.” Helena Nilsson Lannegren, född i Arendala berättar.

Lokal: Träffpunkt Laurentiigatan 18 (till vänster in på gården).

Lördagen den 20 maj kl. 11.00. Vi besöker Dalby kyrka och kungsgård. Vår guide är kyrkoherde Martin Cruce. Samling vid ingången till Dalby kyrka i god tid före kl. 11.00. Till Dalby tar du dig med egen bil eller med buss nr. 160 från Lund.

På **Arkivcentrum Syd, Porfyrvägen 20, Lund**, håller vår expedition, tillsammans med SkSF, öppet torsdagar mellan kl. 09.00 – 12.00. Här kan du besöka SkSF:s referensbibliotek, köpa böcker och CD-skivor. Hjälp i din släktforskning kan du få av våra medlemmar, som tjänstgör som *jourhavande släktforskare*, helgfria måndagar, onsdagar, torsdagar och fredagar mellan kl. 09.00 – 12.00.

Välkomna